

Michał Kwaśniewski
(Międzyrzecz)

Kobieta przedsiębiorcza – moja praprababka Katarzyna Gummert w świetle aktu notarialnego z 1893 r.

Wśród zachowanych pamiątek przeszłości w domowych archiwach rodzin pochodzenia chłopskiego trudno odnaleźć dokumenty, które ze względu na swój czas powstania, treść bądź walory artystyczne stanowiłyby interesujący materiał badawczy, nie tylko dla osoby mającej do nich stosunek emocjonalny, ale także dla badacza historii społeczności regionu czy kraju. Dlatego nawet najczęściej występujące, z pozoru nieciekawe, będące wytworem urzędniczego, wojskowego czy sądowego szablonu dokumenty, w połączeniu z dokładną analizą porównawczą sytuacji życiowej, materialnej i zawodowej danej osoby, potrafią przybliżyć nie tylko fakty z życia jednostki, ale również ukazać ciekawy obraz panujących realiów.

Przetrwaniu dokumentów w chłopskich gospodarstwach nie sprzyjał fakt częstych pożarów drewnianych domostw oraz złe warunki przechowywania. Na stan i liczebność dokumentów miały także wpływ zdarzenia losowe, takie jak np. działania wojenne czy klęski żywiołowe. Należy też wspomnieć o specyficznym stosunku ludności wiejskiej do odziedziczonych po przodkach dokumentów, które niejednokrotnie po wielu latach, w ramach „porządków”, trafiały po prostu do kaflowego pieca.

Dzieje analizowanego w tym opracowaniu dokumentu doskonale wpisują się w omówione powyżej uwarunkowania stanu zachowania rodzinnych archiwów ludności wiejskiej w Polsce. Pod koniec II wojny światowej, prawdopodobnie w lutym 1945 r., radzieckie wojska wysiedliły na kilka miesięcy zamieszkałą we wsi Głazewo rodzinę Franciszki Kropp (1906-1993) z domu Gummert. Według przekazów rodzinnych, pomimo umieszczenia sztabu 1. Frontu Białoruskiego na Lipowcu w Międzychodzie, marszałek Georgij Żukow na swą kwaterę wybrał położony w Głazewie, w odległości ok. ośmiu

km od Międzychodu, obszerny dom Kroppów-Gummertów. Ten znajdujący się na lekkim wzniesieniu na skraju wsi murowany budynek powstał w 1901 r. z inicjatywy syna mojej praprababki – Franciszka Gummerta (1873-1944). Radzieccy żołdaci, organizując kwaterę marszałka Żukowa, wyrzucili cały dobytek rodziny Kroppów-Gummertów do budynków inwentarskich. Przyczyniło się to do utraty wielu rodzinnych dokumentów, mebli i obrazów. Między innymi uległ zniszczeniu jedyny wizerunek mojej praprababki Katarzyny Gummert i jej męża Michała, którzy – choć przesłonięci – są częściowo widoczni na zdjęciu z uroczystości weselnych Franciszki Gummert i Hieronima Kroppa z 1936 r. (Fot. 1.). Jedną z kilku ocalałych rodzinnych pamiątek był akt notarialny umowy sprzedaży nieruchomości gruntowej położonej w Głazewie, pochodzący z 1893 r., który stał się przedmiotem analizy w niniejszym opracowaniu. W ramach tej pracy została także dokonana transliteracja pisma gotyckiego na pismo łańskie oraz przepisano tekst polskiego tłumaczenia niemieckiego pierwowzoru analizowanego aktu notarialnego (Zał. 1.).

Tekst aktu notarialnego został sporządzony przez notariusza Jakuba Urbacha w Międzyrzeczu 10 maja 1893 r. Jako kupująca nieruchomość występuje moja praprababka Katarzyna Gummert (1842-1922) z domu Mizgajska, wdowa po Michale Gummericie (1838-1892), a jako sprzedający zostali wymienieni kupcy: Oskar Hoeser z Lipowca¹ pod Międzychodem oraz Juliusz Lesser z Cottbus².

Przechowywany w rodzinnym archiwum, a omawiany w niniejszym opracowaniu akt notarialny z 1893 r., jest poświadczony przez notariusza odpisem oryginalnego dokumentu, wydanym dla Katarzyny Gummert jako jednej ze stron umowy sprzedaży nieruchomości gruntowej. Pomimo że sporządzony i poświadczony przez notariusza odpis ma wartość oryginału, celem próby porównania kopii z oryginałem przeprowadzona została kwerenda w Archiwum Państwowym w Gorzowie Wlkp. W zasobach tegoż archiwum, w ramach zespołu³ pod nazwą „Akta notariusza Jacob Urbach z Międzyrzecza” przechowywane są trzy jednostki archiwalne zawierające uporządkowane akty notarialne sporządzone przez międzyrzeckiego notariusza Jakuba Urbacha. Notariusz ten wykonywał swój zawód w Międzyrzeczu na pewno w latach 1890-1895, co można wywnioskować po skrajnych datach zachowanych dokumentów. Akty notarialne pochodzące kolejno z lat: 1890, 1891 i 1895, zostały zarchiwizowane w osobnych poszytach w ramach danego rocznika. Niestety, nie zachował się poszyt m.in. dla roku 1893, dlatego nie-możliwa stała się próba porównania odpisu przechowywanego w rodzinnym

¹ Lipowiec (Lindenstadt) – wieś, która w 1905 r. została włączona do miasta Międzychód.

² Cottbus (Chociebuż) – miasto nad Sprawą, we wschodnich Niemczech.

³ Zespół nr 206, sygn. 1 – 1890 r., sygn. 2 – 1891 r., sygn. 3 – 1895 r.

Fot. 1. Wesele Franciszki Gummert (1906-1993) i Hieronima Kroppa (1906-1949), wewnątrz domu w Głazewie w 1936 r.

Źródło: kopia zdjęcia ze zbiorów Witolda Kroppa z Głazewa.

archiwum z oryginałem. Ponadto pierwopis aktu notarialnego był jedynym znanym dokumentem, na którym widniał własnoręczny podpis Katarzyny Gummert. Pomimo braku próbki pisma mojej praprababki, sam fakt podpisu pod aktem notarialnym może świadczyć, że dzięki otrzymanemu podstawowemu wykształceniu umiała ona czytać i pisać. Trzeba zaznaczyć, że zmiany w szkolnictwie w zaborze pruskim z początkiem lat czterdziestych XIX w., czyli w czasach, gdy moja praprababka uczęszczała do szkoły elementarnej, polegały na odrodzeniu polskiej szkoły ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim⁴, co związane było ze wzrostem skolaryzacji i zaufania polskiej ludności do niemieckiego szkolnictwa. Działania te były ściśle związane z wstąpieniem na tron Prus Fryderyka Wilhelma IV⁵ i zapoczątkowaną przez niego odwilżą w stosunkach z polską ludnością.

Akt notarialny został sporządzony w języku niemieckim i na wyraźne żądanie Katarzyny Gummert przełożony także na język polski przez tłumacza i sekretarza sądowego Johanna Schwarza z Międzyrzecza. Zapewne było to podyktowane bardziej pragmatycznym podejściem do sprawy mojej prapra-

⁴ S.I. Możdżeń, *Historia wychowania 1795-1918*, Sandomierz 2008, s. 191-193.

⁵ Fryderyk Wilhelm IV – król Prus w latach 1840-1861.

babki niż względami związanymi z chęcią zmanifestowania polskości⁶. Być może poziom znajomości języka niemieckiego był niewystarczający, by zrozumieć, a później należycie wypełniać treść zawartej umowy. Przedmiotem sprzedaży stała się nieruchomość gruntowa o powierzchni ok. 17 ha i 25 arów, położona w obrębie wsi Głazewo, będąca własnością wyżej wymienionych Hoesego i Lessera. Granice działki podlegającej sprzedaży zostały określone w oparciu o dwie drogi – do Dormowa i Dormowa Młyn, oraz granice działek Marianny Borowiak, Franciszka Kurka i Franciszka Genzmera.

Cena sprzedaży osiągnęła wartość 12 tys. mk niemieckich, czyli w przeliczeniu na jeden ha ziemi wyniosła 695,65 mk. Była to dobra cena i zgodna z wyliczoną średnią (694,1 mk)⁷ dla wszystkich trzech klas⁸ ziemi w Prowincji Poznańskiej dla lat 1890-1894. W ramach zadatku moja praprababka uiściła dziesięć proc. od ceny sprzedaży gruntu. Ze względu na wielkość kwoty Katarzyna Gummert uzgodniła ze sprzedającymi podział wierzytelności na raty, które zobowiązała się spłacić w ciągu sześciu lat, do 7 maja 1899 r. W Archiwum Państwowym w Gorzowie Wlkp. nie przetrwały żadne dokumenty – takie jak księgi hipoteczne⁹, które potwierdzałyby spłatę pozostałej kwoty i przejęcie działki gruntu na własność. Przechowywany w domowym archiwum akt notarialny z 17 października 1935 r., wystawiony dla Franciszka Gummerta i jego córek – Franciszki i Anieli, w lakoniczny sposób w par. szóstym określa: „Strony są zgodne w tem, że hipoteki zapisane na wyżej wymienionych nieruchomościach¹⁰ są spłacone oraz w tem, że wymiernica Katarzyna Gummert umarła oraz, że renta jest spłacona”. Niestety, nie jest możliwe ustalenie, jakim arealem w chwili zakupu nieruchomości dysponowała moja praprababka w 1893 r.

Koniecznym w ramach niniejszego opracowania należy przybliżyć – na ile jest to możliwe – sylwetkę mojej praprababki oraz wydarzeń z życia jej najbliższych, które miały miejsce na krótko przed zawarciem omawianego aktu notarialnego. Tylko w ten sposób można zrozumieć trudną sytuację życiową, w jakiej znalazła się Katarzyna Gummert, i wyobrazić sobie wyzwanie, jakie

⁶ Wśród przechowywanych w AP Gorzów Wlkp. aktów notarialnych sporządzonych przez Jacoba Urbacha pod sygn. 3, na stronach 100-105 mamy do czynienia również z aktem sporządzonym w dwóch językach, także dla zamieszkałej w Głazewie Zuzanny Świderek z domu Kaczmarek.

⁷ T. von Jackowski, *Der Bauernbesitz in der Provinz Posen im 19. Jahrhundert*, Lipsk 1914, s. 127-128.

⁸ Jackowski dzieli ziemię na lekkie (*leichter Boden*), średnie (*mittlerer Boden*) i ciężkie (*schwerer Boden*). Kolejno dla wymienionych klas wyznacza cenę za jednego ha ziemi w latach 1890-1894: 631,8 mk; 706,5 mk; 712,9 mk.

⁹ Z powodu pożaru archiwum sądu w Międzyrzeczu pod koniec II wojny światowej dla wsi Głazewo w ramach zespołu archiwalnego Sąd Obwodowy w Międzychodzie zachowało się tylko sześć jednostek archiwalnych – ksiąg hipotecznych, pod sygn. 2524-2529.

¹⁰ Głazewo karta 44, 77, 29, 97 i Łowyń karta 227.

powzięła w 1893 r., zobowiązując się do spłaty ponad dziesięciu tys. mk niemieckich za zakupioną ziemię.

Katarzyna Gummert urodziła się 11 listopada 1842 r. w Głazewie¹¹ koło Międzychodu jako córka Walentego Mizgajskiego (ok. 1815-1892), rolnika z Głazewa, i Julianny Marianny Jesionek (1817-1893). Ochrzczona została 13 listopada 1842 r. w kościele parafialnym w Kamionnie. Rodzina jej ojca wywodziła się ze starej, zasiedziałej rodziny Mizgajów, o której pierwsze informacje w księgach metrykalnych parafii w Kamionnie pojawiają się w 1711 r. Przodkowie Katarzyny Gummert w początkach XVIII w. mieszkali na kmiecyim gospodarstwie w Głazewie, następnie w wyniku ślubu prapradziadka Katarzyny przenieśli się do Dormowa Młyn, by po kilkudziesięciu latach powrócić do Głazewa. Od początków XIX w. nazwisko Mizgaj zostało „uszlachczone” poprzez dodanie do nazwiska przyrostka -ski. Katarzyna Mizgajska nie miała łatwego życia, 14 lutego 1865 r. urodziła córkę Anastazję, pochodzącą z nieprawego łoża, skazując się w ten sposób na ludzki ostracyzm. Pomimo tego piętna 7 lutego 1866 r. Katarzyna Mizgajska wyszła za mąż, w swoim kościele parafialnym w Kamionnie, za pochodzącego ze Stoków koło Pszczewa Michała Gummerta, syna Andrzeja Gummerta (1799-1886), karczmarza w Stokach, i Julianny Kolan (1813-1865). Świadcami tego wydarzenia byli m.in. zapisani w metryce ślubu Jan Vogel i Maciej Gummert, brat pana młodego.

W związku z Michałem Gummertem Katarzyna urodziła w Głazewie dziesięcioro dzieci:

1. Martę, ur. 19 lutego 1867 r., zamężną Lubik;
2. Albertynę, ur. 11 kwietnia 1869 r., zamężną Paech;
3. Walentego, ur. 6 lutego 1871 r.;
4. Andrzeja, ur. 18 listopada 1872 r.;
5. Franciszka Ksawerego, ur. 21 listopada 1873 r.;
6. Mariannę Józefę, ur. 21 marca 1876 r., zamężną Pade;
7. Antoninę, ur. 7 grudnia 1878 r., zamężną Fiedler;
8. Stanisława Feliksa, ur. 28 kwietnia 1881 r.;
9. Błażeja Jana, ur. 18 czerwca 1885 r.;
10. Feliksa Antoniego, ur. 18 maja 1887 r.

Dwoje z nich zmarło w wieku niemowlęcym, tj.: Walenty (zm. 10 stycznia 1872 r.) oraz Stanisław (zm. 15 listopada 1881 r.). Natomiast Andrzej zmarł zaraz po porodzie, tj. 18 listopada 1872 r. Pozostali potomkowie Michała i Katarzyny Gummertów, poza synem Błażejem, założyli własne rodziny.

¹¹ Wówczas miejscowości leżącej w powiecie międzyrzeckim (Kreis Meseritz), w autonomicznym Wielkim Księstwie Poznańskim (Großherzogtum Posen) wchodzącym w skład Królestwa Prus (Königreich Preußen).

W ciągu dziesięciu miesięcy Katarzyna Gummert straciła najpierw ojca – 17 marca 1892 r., następnie męża – 4 sierpnia tego samego roku, i w końcu matkę – 13 stycznia 1893 r. Miała pięćdziesiąt lat, była wdową z ośmiorgiem dzieci, przy czym najmłodsze z nich miało zaledwie pięć lat. Trudno wyobrazić sobie gorszą sytuację życiową – w jednym czasie odeszli wszyscy jej najbliżsi, pozostało kilkudziesięciohektarowe gospodarstwo do obrobienia, córki na wydaniu oraz kilkoro małych dzieci do wyżywienia i wykształcenia. Mimo to, a być może właśnie z tego powodu i w wyniku otrzymania spadku po mężu Katarzyna Gummert zdobyła się na nielada wyczyn – powiększyła swoje gospodarstwo rolne za sumę dwunastu tys. mk niemieckich, co potwierdza omówiony w niniejszym opracowaniu akt notarialny. Na pewno niełatwo było spłacić taką kwotę, która równała się np. blisko dwunastoletniej pensji miejskiego nauczyciela pod koniec XIX w. Z cytowanego już wcześniej aktu notarialnego z 1935 r. wiadomo na pewno, że przedsięwzięcie Katarzyny z 1893 r., polegające na kupnie ponad siedemnastohektarowej nieruchomości rolnej, odniosło sukces.

Załącznik nr 1. Akt notarialny kupna nieruchomości gruntowej położonej w Głazewie przez Katarzynę Gummert w 1893 roku

[s. 1]

N° 123 des Notariats=Register für das Jahr 1893.

Ein Stempelbogen über Einhundert Mark ist vorgehabtes

Verhandelt

zu Meseritz und zehnten Mai Ein=tausend achthundert drei und neunzig. Vor dem unterschriebenen in Meseritz wohnhaften Notar im Bezirke des Königlichen Oberlandesge=richts zu Posen, Jacob Urbach welchem, wie er versichert, keines der Verhältnisse entgegensteht, welche nach den Paragraphen fünf und sechs des Gesetzes vom elften Juli Achtzehnhundert fünf und vierzig von der Theilnahme an die=ser

Działo się

w Międzyrzeczu, dnia dziesiątego Maja tysiąc ósm set dziewięćdziesiątego trzeciego roku. Przed podpisaniem w Międzyrzeczu zamieszkałym notariuszem w obwodzie sądu Królewskiego nadziemiańskiego w Poznaniu Jakobem Urbach, któremu, jak on zapewnia, żaden z stosunków nie stoi na przeszkodzie, które go podług paragrafów piątego i szóstego prawa z dnia jedenaścigo lipca roku tysiąc ósm set czterdziestego piątego od udziału przy

[s. 2]

ser Verhandlung ausschließen, er=schienen heute persönlich bekannt und verfüungsfäsigt (?):

1. der Kaufmann Oskar Hoese wohnhaft zu Lindenstadt bei Birnbaum;

czynności niniejszej wykluczają, stawił się dziś z osoby znani i w stanie prawodzielnym:

1. Kupiec Oscar Hoese zamieszkały w Lindenstadt pod Międzyzochodem;

2. der Kaufmann Julius Lesser wohnhaft zu Cottbus;
3. die verwittwete Frau Eigenenthümer Catharina Gummert geborene Mizgajski wohnhaft zu Glozewo.

Catharina Gummert ist vollkommen nur der polnischen Sprache mächtig, weshalb auf ihren Antrag der gerichtlich vereidete, dem Notar persönlich bekannte in Meseritz wohnhafte Dolmetscher der polnischen Sprache, Herr Gerichtssecretär Johann Schwarz zugezogen wurde, welchem, wie hiermit versichert wird

[s. 3]

wird, keines der gesetzlichen Hindernisse entgegensteht, die ihn nach den Paragraphen sieben bis neun und neun und zwanzig des Gesetzes vom elften Juli achtzehnhundert fünfundvierzig von der Theilnahme an dieser Verhandlung ausschließen würden. Dolmetscher die Willensmeinung der Catharina Gummert, die der anderen unmittelbar, wobei sich folgendes ergab: die Erschienenen schließenden Kaufvertrag.

Paragraph eins

Oskar Hoese und Julius Lesser verkaufen von ihrem Grundstück Glozewo vierzehn eine Ackerparzelle im Flächeninhalt

[s. 4]

halt von ungefähr siebzehn Hectaren und fünfundzwanzig Aren, begrenzt von dem nach Dormowo führenden Wege dem nach den Dormowo er Mühlen führenden Wege und den Besitzungen der Marianna Bartkowiak, Franz Kurek und Franz Genzmer, in Pausch und Bogen, wie Alles steht und liegt, an Catharina Gummert

2. Kupiec Juliusz Lesser zamieszkały w Kotbusie;
3. owdowiała właścicielka Katarzyna Gummert z domu Mizgajski zamieszkała w Głozewie.

Katarzyna Gummert dokładnie li tylko polskim włada językiem, zatem na jej żądanie został przywołany sędownie przysięgą zobowiązany, notaryuszowi osobiście znany w Międzyrzeczu zamieszkały tłumacz języka polskiego, sekretarz sądowy pan Jan Schwarz, któremu, co się niniejszem zapewnia, żadna z

z prawych przeszkód, które go by podług paragrafów siódmego aż do dziewiątego i dwudziestego dziewiątego prawa z dnia jedenastego lipca tysiąc ośm set czterdziestego piątego roku od udziału przy czynności niniejszej wykluczyć mogły, na przeszkodzie nie stoją.

Notaryusz wy badał przez tłumacza wolę Katarzyny Gummert, wolę zaś innych bezpośrednio, przyczem się wykazało, co następuje: Stawający zawierają następujący kontrakt kupna.

paragraf pierwszy

Oskar Hoese i Juliusz Lesser sprzedają od swego gruntu pod numerem czternastym w Głozewie położonym jedną parcelę

ziemi w rozmiarze około siedemnaście hektarów i dwadzieścia i pięć arów wynoszącą – graniczącą przy drodze ku Dormowie prowadzącej, przy drodze do dormowskich młynów prowadzącej i przy własnościach Marianny Bartkowiak, Franciszka Kurka i Franciszka Genzmer położonej ryczałtem, jak wszystko stoi i leży, Katarzynie Gummert na własność.

Paragraph zwei
 der Kaufpreis beträgt zwölf=
 tausend Mark darauf sind Eintau=
 send zweihundert Mark bereits
 bezahlt, Verkäufer quittieren
 darüber.
 Neunhundert Mark werden am
 ersten Juli dieses Jahres gezahlt,
 vom siebenten dieses Monats
 ab mit fünf Prozent verzinst
 der

[s. 5]
 der Restbetrag mit Neuntau=
 send neunhundert Mark wird
 am siebenten Mai des Jahres
 Eintausendachthundert neun
 und neunzig gezahlt und
 vom siebenten dieses Mo=
 nats ab mit fünf Prozent in
 halbjährigen Terminen ver=
 zinst, auch bei der Auflassung
 in Grundbuche sowohl erwor=
 benen Parzelle als auch des
 sanstigen aus dem Nachlasse
 des Ehemannes der Käuferin
 herrührenden Grundbesitzer
 unter Hypothekenbriefbil=
 dung eingetragen, der Hy=
 pothekenbrief den Gläubi=
 gern zu Händen des Oskar
 Hoese übersandt. Capital
 und Zinsen werden frei am
 jedes maligen Wohnorte der
 Gläu=

[s. 6]
 Gläubiger solange derselbe
 im deutschen Reiche belegen
 ist und zwar an jeden zur
 Hälfte gezahlt.

Paragraph drei
 die Stebergabe ist bereits er=
 folgt. Gefahren und Nutzungen
 sind seit siebenten dieses Monats
 auf die Käuferin übergangen.
 Abgaben und Lasten einschließ=
 lich der Aktheilung zwei ein=
 getragenen Rentenpflicht über=
 nimmt die Käuferin vom
 ersten Juli dieses Jahres ab
 insoweit als dieselben von der

paragraf drugi
 Cena kupna wynosi dwanaście
 tysięcy marek. Na to są już
 zapłacone jeden tysiąc dwieście
 marek, z czego sprzedający kwit=
 tują.
 Dziewięć set marek zostaną zapła=
 cone na dniu pierwszego lipca tego
 roku, a od siódmego tego miesiąca po
 pięć od sta prowizowane.

Reszta w ilości dziewięć tysięcy
 dziewięć set marek zostanie za=
 płacona na dniu siódmego
 maja roku tysiąc ośm set
 dziewięćdziesiątego dziewiątego, a od
 siódmego tego miesiąca po pięć
 od sta zaprowizaną w półrocznych
 terminach, i przy sądowym spuszc=
 zeniu w księdze nieruchomości
 nabytej parceli jako też na innej
 ze spadku po mężu kupującej po=
 chodzącej nieruchomości zainstalowaną
 pod udzieleniem listu hipotecznego
 wierzycielom na ręce
 Oskara Hoese nadesłać się
 mającego.
 Kapitał i procenta mają być
 płacone wolna na każdorazowym
 pobyciu mieszkania wierzycieli
 tak

tak długo dopóki jest położonem
 w państwie niemieckim i to
 każdemu do połowy.

Paragraf trzeci
 Tradycja już nastąpiła. Nie=
 bezpieczeństwo i użytki przeszły
 już z siódmym tego miesiąca
 na rzecz kupującej. Podatki i
 [ciężary włącznie w oddziale drugim
 zapisany obowiązek renty przy=
 muje kupująca od dnia pierwsze=
 go lipca roku bieżącego, o ile
 takowe przez administracyjną
 na odprzedaną parcelę podzielone

zuständigen Verwaltungs=
Behrde auf die erkaufte Par=
zelle werden vertheilt wer=
den.

Mit den Eintragungen Abthei=
lung zwei Nummer eis
und

[s. 7]

und zwei ist die Käuferin
bekannt, verlangt deren
Löschung nicht dagegen ver=
pflichten die Verkäufer sich
alle übrigen Posten der zwei=
ten und dritten Abtheilung
innerhalb zwei Jahren auf
ihre Kosten zur Löschung zu
bringen.

Paragraph vier
die Aufassung hat jederzeit
zu erfolgen, sobald die
Verkäufer es bestimmen,
spätestens aber bis zweiten
October dieses Jahres.

Paragraph fünf
die Kosten und Stempel die=
ser Vertrages, der Aufassung
der Eintragung des Rest=
kaufgeldes, der Zeichnung
und Karten trägt die Käu=
fer

s. 8]

ferin

Beantragt wird, derselben
eine Ausfertigung zu er=
theilen.

diese Verhandlung ist den
Erschienenen in Gegenwart
des Notares Deutschkund durch
den Delmetscher auch pol=
laut vorgelesen, von
ihnen genehmigt und, wie
folgt, eigenhändig unter=
schrieben worden.

Oscar Hoese
Julius Lesser
Katarzyna Gummert
Johann Schwarz
Dolmetscher

zostaną.

Z intabulowaniami w dziale drugim
pod numerem pierwszym i

i drugim została kupująca
oznajmioną i nie żąda ich wy=
mazać. Obowiązują się zaś
sprzedający wszystkie inne
pozycye drugiego i trzeciego
oddziału w przeciągu dwóch lat
na własne koszta ku wyma=
zaniu doprowadzić.

Paragraf czwarty
Sądowe spuszczenie ma każdego
czasu nastąpić, skoro to sprze=
dający ustanowią, najpóźniej zaś
aż do drugiego października roku
bieżącego.

Paragraf piąty
Koszta i stępel kontraktu niniejsze=
go, spuszczenia sądowego, zaintabu=
lowania, reszty ceny Kupna,
rysunku i karty ponosi Ku=
pująca.

Wnosi się o udzielenie wygotowa=
nia onegoż.

Czynność niniejsza została stawającym
w przytomności notaryusza w nie=
mieckim języku i przez tłumacza
też w polskim języku głośno prze=
czytana, przez nich przyjęta i
jak następuje, własnoręcznie
podpisana.

Oscar Hoese
Julius Lesser
Katarzyna Gummert
Jan Schwarz
tłómacz

Ich bescheinige hierdurch, daß verstehende Ver= handlung, so wie sie niedergeschrieben ist, unter Zuziehung des Gerichtssecretär Johann

[s. 9]

Johann Schwarz wohnhaft hierselbst als Dolmetschers der polnischen Sprache stattgefunden hat, daß sie in meiner Gegenwart den Erschienenen deutsch und durch den Dolmetscher auch polnisch laut vorgelesen, von ihnen genehmigt und von ihnen sowie dem Dolmet= scher, wie versteht, eigenhändig unter= schrieben worden ist.

Jacob Urbach

Verstehende in das Register unter Num= mer einhundertdreiundzwanzig Jahre eintausendschthundertdreiund neuzig eingetragene Verhand= lung wird hiermit für die ver= wittwete Frau Eigenthümer Catha= rina Gummert geborene Mizgajski wohnhaft zu Glozewo ausgefer tigt. So geschehen zu Meseritz am zehn ten

[s. 10]

ten Mai eintausendachthundertdrei und neunzig. Jacob Urbach

Notar im Bezirke der Königlichen Oberlandesgerichts zu Posen.

Rechnung

Gegenstand 1200 Mark

1. Gebühr § 6 u 20 G. u T. v. 11/10 Mai 1851	23,00
2. Polnische Verhandlung	11,50
3. Dolmetschergebühren	7,50
4. Stempelauslage	120,00
5. Schreibgebühr	1,00
	S ^a 163 Mark
	erhalten
	Urbach

N° 123 Post Katarzynie Kumpffsch für Post Jense 1849

Für Königsbayern obler Kumpffsch mit Adaldis in Kumpffsch

Kumpffsch,

Teile sie

zu Kestlich und zugehörigen Ein.

„ Mitzdyrezen, amia dreierzigsten

Landesverfassung der Provinz

Major tydzie od od przywiezieniu tego

Walden in Kestlich

trzeciego roku.

verpflichtet Katarzine in Kestlich

Trud podpisany w Mitzdyrezen zamieszkanym

Post Königsbayern Oberland

w Kumpffsch w obwodzie ordu Kestlich

sich zu geben,

nad: mianowanego w Poznania

Jacob W. Baese

Jakobem W. Baese,

welchem, wie es verordnet, keine

Wskazujemy, jak on zapowiad, że od 2

des Kestlich nicht anzuwenden,

stosunków nie stać na przechodzie,

welche nach dem Kestlich verordnet

które go według paragrafów jawnego

Post Jense Post Jense vom Kestlich

i osobnego prawa z dnia jednego

Juli Kestlich verordnet, dass

tego lipca roku tydzie od od

Jense nach dem Kestlich verordnet

czterydziestego piątego od uderzenia / przy

Jacob

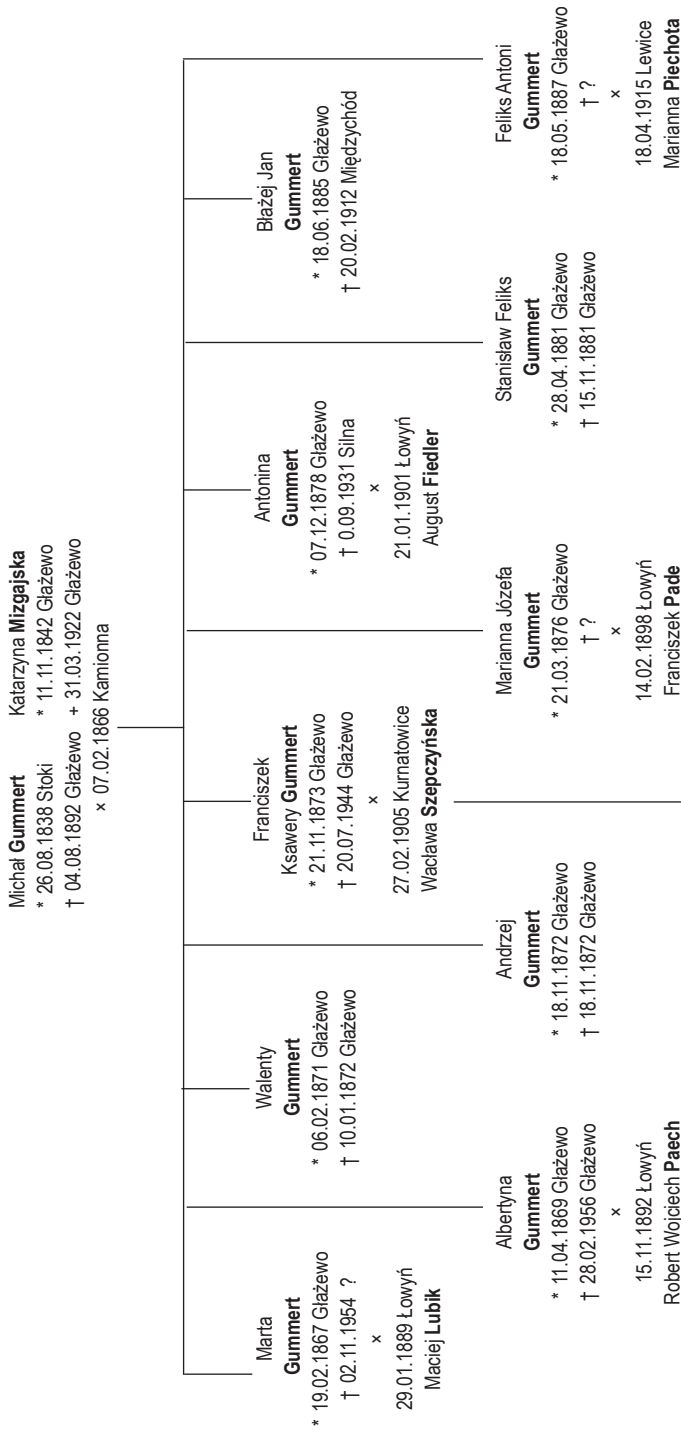
<p> <i>Prin.</i> <i>Leontschykt nicht, Desfallsen</i> <i>nina Anstaltigkeitung zu so.</i> </p>	<p> <i>Wnori sig o udielerie wygotowa-</i> <i>nia pnegoz.</i> </p>
--	---

<p> <i>Prin.</i> <i>Leontschykt nicht, Desfallsen</i> <i>nina Anstaltigkeitung zu so.</i> </p>	<p> <i>Wnori sig o udielerie wygotowa-</i> <i>nia pnegoz.</i> </p>
--	---

<p> <i>Oscar Koese</i> <i>Julius Lesser</i> <i>Katarzyna Gumment</i> <i>Johann Schwarz</i> <i>Salmstoffer</i> </p>	<p> <i>Oscar Koese.</i> <i>Julius Lesser.</i> <i>Katarzyna Gumment.</i> <i>Jan Schwarz</i> <i>Stomara.</i> </p>
--	---

Sylbespinnige findlich, Des nachstehende Ver-
handlung, so wie sie nachstehend ist,
unter Zugrundelegung der Gesetze...

Johann

Franciszka Maria
Gummert

* 22.03.1906 Głazewo
† 30.03.1993 Głazewo
x

21.10.1935 Głazewo
Hieronim **Kropp**

Rys. 1. Wywód potomków Katarzyny Mizgajskiej i Michała Gummerta ograniczony do zakresu opracowania
Źródło: opracowanie własne na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Kamionna i Pszczew oraz USC Kurnatowice, Łowyn i Międzychód

Michał Kwaśniewski

Kobieta przedsiębiorcza – Katarzyna Gummert w świetle aktu notarialnego z 1893 roku

Streszczenie

Zachowany w archiwum rodzinnym akt notarialny z 1893 r., stał się podstawą do szczegółowego opisu życia praprababci autora. Jednakże nie poprzestaje on tylko wyłącznie na informacji o losach swojej operatywnej przodkini, ale prezentuje także dzieje rodziny chłopskiej oraz ich genealogię.

An entrepreneurial woman – Katarzyna Gummert in the light of a notarial act from the year 1893

Abstract

A notarial act from the year 1893 kept in the family archive was the starting point for a detailed description of the life of the author's great-great-grandmother. However, the author not only provides information on the life of his resourceful ancestor, but also presents the history of the peasant family and its genealogy.